

ДАЖЕДАВНО

Т. ПАВЛІЧЕНКО

Т. К. ПАВЛИЧЕНКО

ДУХ НАЦІї

Видання Українського Національного Об'єднання
Саскатун, Саскачеван, Канада.
1940 р.

Дух Нації присвячується всій українській молоді. В часах, коли Україна дістає удари від холодно-egoїстичного світу — хай до Нації промовляє Невмірущий Дух віків, ведучи її **свідому, одушевлену, обєднану і здисципліновану** до остаточної і славної Перемоги.

Автор.

ДУХ НАЦІЇ

(Історична панорама)

1. ЗАПОВІТ БАТЬКА

Много років тому
Як мій батько старий
Залишив, мов тюрму,
Рідний Край Дорогий
І бездомний прибув до Канади.

Там він в школу ходив
І свій народ пізнав,
Що ганебно клонив
У покорі свій стан
І дріжав перед ворогом-катом.

Тут, в чужому краю,
Серед степу-лісів
Жилось вільно йому,
Та забути не вмів
Ні ганьби, ні старої зневаги.

На весні він свій біль
Приорав у ріллі,
Поховав серед піль
На цій вільній землі —
На капут*), на довічну загибель.

*) Всі слова, які вимагають пояснення — означені зірками, а пояснення дані в кінці поеми в азбучному порядку.

Та той біль не зігнiv
В перелозі степів,
А стократно вродив
Кути буйних снопів
По дорідних засівах пшениці.

I врожаю тому
Не знайшлося купців: —
Він лишився йому
I ятровий його гнів,
Бунтував до нестримної помсти.

Бо, хоч жив він отут,
В Канадійській землі, —
Він невільничих пут
Не пірвав на душі,
Хоч боровся болючо, завзято...

Він, знесилений, впав
У нерівнім бою...
А мені передав
Вічну волю свою —
“Борони, визволяй Україну!

“Ти родився і зріс
Не в крайні катів,
Ти на собі не ніс
Синяків з канчуків,*
Як твій нарід віками їх носить.

“Та невільником є
Ти однаково й тут,
Поки ворог плює
На твій рід, на наш люд
Перед сильними людського світа.

“Тож на вільній землі
Розправ крила орла,
Гартуй сили свої,
Щоб побіда була
Певна, повна і славно-велична.

“У визвольній боротьбі
Не лучися до тих,
Що в них душі слабі,
Хто від страху притих
Й по ягнячому блеє про Волю.

“Ти єднайся до тих,
Хто як льви і орли
Без страху!.. Серед них
Йди в найперші ряди: —
Будь Вождем за величну Свободу.

“Бийся, сину, за час
І за тих, що прийдуть —
За Визволення час!...
І кати пропадуть: —
Україна Повстане Велика...

“Годі їй ті, що в землі
І нащадки віків
Славно-вільні пісні
Степових козаків
Перемінять в надхнену молитву.

“А на смертнім одрі*
Щоб ти дітям сказав: —
У кровавій порі
Я вам волю кував: —
Жийте Волі і Права Нашадки!”

Він скінчив і закрив
Свої очі на вік...
Я ж мов привид ходив
Серед піль, коло рік
З цим святым і тяжким заповітом...

У природи питав
Пояснити мені:
Чому світ порина
У невпинній борні
У незгоді їй роздорі кривавім?!..

2. БОРОТЬБА КРОВИ

На узбіччю ліску
Я уздрів каютів*:
У безжурнім танку
Грались діти вовків,
Як на вигоні мирні ягнята.

Враз — зявився десь пес:
Череда каютів,
Мов на приказ небес,
Стала гуртом вовків
Безпощадних і люто зайліх...

Степові хижаки
Налетіли на пса
І розірвали в шматки...
Так холодна коса
Розтинає траву сіножати...

Пес їм зла не завдав:
Він вертав від коров, —
Але він збунтував
Їх воюючу кров —
Кров окремої, вовчої раси*...

3. ТИХИЙ БІЙ

Я звернув на поля,
Де пшениця росла,
Де врожайна земля
В своє лоно взяла
Пильно вибране зерно дорідне...

Але вітер на гріх,
Що пронісся краєм,
Позасмічував їх
Буряном, перієм,
Осетом і насінням гірчиці.

Спочатку бурянці
На поверхні малі,
Росли все в корінці,
Закріплялись в землі,
Як підступні і люті злочинці.

Та де збіжжя буйне
Однозгідно зійшло, —
Там те зілля шкідне
Не пішло у стебло: —
Заснітилось і зникло безслідно.

Але плуг де не взяв,
Або сіяч змилив, —
Там бурян забував
І пшеницю глушив —
Не було там що жати серпові.

Корняки бурянів
Мов вужі розрослись: —
Свали сік з колосків,
Поки ті не звелись
І порожні стирчали по полі.

І цей бій мовчазний
Серед царства ростин
Безоглядно страшний
На життя і загин
Безупинно шаліє на світі!

4. ПЕРЕМОЖЕНІ

Я пішов між людей
Придивитись до них,
Як вони до Ідей
Тих найвищих, святих
Відносились в життю і на ділі.

В пралісах, між полян,
Ген, далеко від міст,
Я зустрів індіян*.—
Вони постили — піст
Від дітей, аж до старшого в роді.

Позбірались в гурти
До вогню навкруги,
Розляглись, як снопи...
Жалібні хоругви
Лопотіли в розпуці по вітру.

Ниць молилися всі:
Безнадійні, мов гріб,
Кляли недра* землі
Заховати їх рід
Від людської наруги-зневаги.

На кострі* дотлівав
Ярко витканий стяг
І безслідно зникав...
Дим поляну затяг*
Одчай душу, як мряка окутав.

Я звернувсь до вожда
Й мені вожд оповів,
Як позор і нужда
Його народ привів
На сліпе бездоріжжя-упадок.

Він казав: “Від віків,
Від початку землі,
Згідно слову батьків,
Індіяне вільні
Володіли Простором Півночі.

В початках мій народ
Однозгідно стояв: —
Зерно лютих незгод
Він палив і топтав
Як гадюче отруйливе кодло.

Коло слави дідів
Коло віри племя
Ми горнулись. Катів
Як єдина рідня
Відбивали ми завжди побідно.

Та той вік золотий*
Проминув і пропав —
Час незгоди тупий
І одчаю настав
Серед вільних колись індіянів!..

Ми відважних вождів
І безстрашних борців
На амбітників-псів
І ходячих мерців, —
На смердяче сміття проміняли.

Безхребетні раби
І слизькі і гнучкі
Лізли в наші ряди
Й голосили гучні
Та злочинно-дразливі апелі.

Релігійну борню
І партійні сварки
Засівали в товпу
Ложномовні круки
І безсовітні лже-патріоти!

“Своїх пальців не пхай
Межи двері, боїв:
Мов вогню уникай
Ти гніву ворогів:
Боронися ворожим законом”...

Так завзяття племя
Й славно-лицарський дух
Гаратав у тім'я
Зрадно-рідний обух —
Так слабих на хрунів* обертали!

А незломно-твердих
Лицарів-вояків,
Що на муках страшних
Глузували з катів, —
Всеприлюдно бандитами звали!

Вони гірше катів
Розєднали людей
І легквірних братів
Без яскравих ідей
В самогубну усобицю звели!

Коли ж сили чужі
Нам розбили життя ——
Ми були заслабі:
Й нас зробили сміттям
Між народами вільного світа...

І тепер, як сміття,
Як тріски поколінь,
Ми гидуєм життям
Й засилаєм проклін
До небес, що родилися жити!

Ми спалили свій стяг*
І себе спалимо...
Коли рід наш уляг,
Нам лишилось одно:—
Слід останній затерти по ньому.”

Він піднявся і став,
Подививсь навкруги,
Щось до своїх сказав,
Осінив хоругви*
І, як Гус*, на кострі опинився.

Він покінчив життя
Індіян на землі,
Бо не бачив пуття
У задушній імлі —
У резервах* пустих і відлюдні

Цей очайдушний чин
Й безнадія сліпа;
Як їдучий полин,
Як отруя терпка;
Всіх пекла і безмежно гнітила.

Повний дум і трівог
Цей страшний власносуд
Я лишив. Без дорог
Як маняк, на облуд
Я пішов. Я тікав манівцями.

А знеможений, впав
Між колючі терни
І, як мертвий, проспав
Довгу ніч — і не сни,
А дивні я видіння побачив...

5. СВЯТОСЛАВ-ЗАВОЙОВНИК

Над Дніпром, на горі
Київ ліг золотий.
Поколінь прaporі
Переможні над ним
Розвівались-купались в повітрю.

Як вода Дніпрова,
Мов колосся ланів,
Хвилювала, пливла
Маса-збір юнаків
До двора Вояка-Святослава.

Піdstупили до стін,
Поставали в ряди,
Дали низький поклін
І благали: — “Веди,
Князю, нас в похід до слави!”

Князь борців привитав
І сказав до бояр*:
“З ними я побивав
І хозар і болгар, —
Тепер Грека підем воювати;

Візантія слаба,
Візантія паде!
Наша ж сила міцна ,
Наша слава росте:—
Ми будуєм нову Вінзантію!

Захід, Північ і Схід
Я підбив й закріпив
А тепер у похід
На Полудень рішив
Я повести Синів України!"

“Слава, Князю Тобі!”
Вояки загули,
І, як хмари грізні,
По Дніпрові пливли
Козаки до твердинь Вінзатії.

“Йду на вас!” Святослав
Ворогів сповістив
Й обручем своїх лав
Царгород обсадив
Та побідно у Київ вернувся.

6. ПЕРШИЙ ЗАКОН УКРАЇНИ

Потім образ новий
Я узрів над Дніпром:—
Колись Київ малий
Тепер виріс кругом,
Як велика столиця держави...

Злотоверхі церкви,
Мармурові двірці,
Кучеряві садки
І стрункі вулиці,
Як мережка красою пишались.

Нарід морем залиш
Площу Софії* вщент.
Враз сурмач* затрубів
І в єдиний момент
Натовп стих і у великім чеканні...

В багряниці*, бобра*,
У короні дідів,
В супроводі двора
Й чужоземних послів, —
Ярослав виступив до Народу.

Сів на різблений трон,
Взяв перо й каламар*
І прилюдно закон
Підписав володар. —
“Правду” — закон України.

В цей момент, як громи,
Як гармати в бою,
Дзвони скрізь заревли: —
Народ волю свою
Дужим “Слава” святочно підносив..

Мудрий Князь Ярослав
До народу прорік:
Щедрий Бог посилав
Нам не вбогих калік,
А вождів неустрашно-хоробрих...

Рюрик князь збудував,
Святослав розширив,
Володимир додав
Й остаточно скріпив
Нам Соборну і Вільну Державу!

З понад гордих Карпат
До надволжських долин,
Новгородських палат,
І каспійських рівнин
Розляглася земля України!

А тепер той кордон
Я закріплюю тим,
Що поставив закон
В охорону над ним
І над моїм хоробрим народом.

А щоб кожне племя
Мало волю свою,
Щоб велика сім'я
Позабула сварню,
Я її поділив на Уділи^{*}...

Грім роздертишину...
Ясний день потемнів...
Буревій^{*} у шалу
З опівночі летів,
Руйнував і в розгулі казився...

Не знесла природа,
Здріжалась земля,
Що Волю Народа
Що єдиність племя
Роздерто на шмати-уділи!

7. ВІЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО В КИЇВ

Я прокинувся знов,
Коли сонце зійшло
Над верхами церков
І спокійно плило,
Як човен серед синього моря.

Київ свято справляв
Переможних боїв!
Він Богдана чекав.
Він кайдани батьків
Розірвав, розторощив, звільнився!

Так ріка на весні,
Поломивши леди,
Обмиває брудні
І смердячі сліди,
Що над нею топтались зимою.

Як Вождя, як царя,
Переможця ляхів
І старі й дітвора
З вулиців і дахів
Як Месію* народу вітали.

Там, де Гетьман ступав,
Там усі вулиці
Вдячний Нарід прибрав
В хоругви, прапорці
Килимами стелились дороги!

На Софійський майдан
Серед моря людей
Став Великий Богдан...
Із ста тисяч грудей
Його “слава” як цвіти покрила.

Він хвилину мовчав;
Потім звів булаву*
І, як силою чар,
Заспокоїв товпу
І до війська й народу промовив:

“Слава Вам, Козаки
І нащадки Полян*,
Слава тим, що лягли
На безсмертних полях
За добро і за честь Батьківщини!

За старої доби,
Доки згода князів
Умножала герби*
Й володіння дідів, —
Україна Великою була.

Та цю силу міцну
Ярослав завалив,
Коли землю одну
Розшматав поділив
Між удільних князьків ворохобних.

Ці ж пекельні чорти,
Самолюбні і злі,
Як заїлі коти,
В міжусобній гризні
Довершили злочинно упадку.

Вороги—хижаки,
Що чигали кругом,
Мов голодні вовки,
Налетіли разом
Й розшматали ослаблену силу.

У ганьбі, як раби,
Гарували батьки,
А сини, як дуби,
Клали буйні кістки
За руйнуючі ціли ворожі.

Та вогонь канчуків
Не поміг ворогам:
Він зродив козаків,
Що пімстили катам,
За надмірне терпіння минуле.

Їх зусиллям спільним,
Тим завзяттям борців —
Край зробився вільним,
Край ожив і зацвів:
Розкувалась, Воскресла Вкраїна!"

Ці останні слова,
Як надтхнений акорд,
Як міжгірна луна,
Як гучний хоровод
Повторялись: Воскресла Вкраїна!

З цим кличем на устах,
Як ключі* журавлів,
Натовп блід у степах,
Віддалявся, малів
І невидимим став у просторі...

8. РЕВОЛЮЦІЯ

Многолюдний майдан
Опустів і затих.
Лиш великий Богдан
У статую застиг
І на північ грозив* булавою.

Скаменівши в лету
На коні степовім,
Історичну мету
Він показував всім:
Повалити Москву руїнничу!

Потім... Мертвий лицар
Пробудився і сказав:
“Чую Півночі Цар
Нині з трону упав*...
Чи в пору я, на час пробудився?”

Все так тихо кругом...
Серед білого дня
Нарід спить облогом*,
Або сонно куня, —
Коли присуд історії стався!

Де ж Народні Вожді?
Чи й Будителі сплять?
Чи на службі чужій
Власну хату валять,
Коли час наступив будувати?”

Він подумав і враз
До гетьманських дворів
Видав дужий наказ:
“Час великий назрів
Словніть цілі дідів і унуків!”

Як пожарний алярм,
Прокотився наказ
Від Олегових брам,*
Аж по гордий Кавказ.
Та не всіх він однако трівожив...

В Петербурській грязі*
Скоропадських сині*
І московські князі,
На приказ сатани,
Царський трон витягали з болота.

А на фронтах чужих
Кочубеї* нові
Козаків бойових
У смертельні бої
За Москву скоро стрілами гнали.

Гетьман бурею став
І наказ повторив
До народу, що спав
І народ розбудив,
А повставшим вогненно промовив:

“Нині здійснився час,
Як пророк* Вам твердив:
Я окрадених вас
І оспалих збудив
Повалити насильників своїх.

Синів давних старшин
І гетьманські роди*
Купив хитрий москвин,
Щоб на вас поводи
Власноручно й підступно сукали.

А приборканих так
Ваших буйних дітей
Посила до атак
Москволюб Кочубей
За Москву, а на вашу загибель.

Скільки їх полягло
В цій останній війні,
Аби ваше ярмо*
На зболілій спині
Ще міцніше до кости відалось.

Колиб ті вояки
Задля краю добра
Положили кістки,*
Ця б жахлива мара
І ганебна руїна пропала.

Тож тепер вибірай:
Хто не раб і льокай,*
Той до бою вставай...
А хто раб, зачекай,
Поки кат тебе дома замучить!"

І великий гетьман
Замовчав, скаменів.
А громаду туман
Бездорожжа насів...
Тая мряка, що гірша від ночі.

Застарілі батьки,
Що прожили в ярмі
Молодечі роки,
Розходились німі,
Всепокірні й байдужі мов клячі.*

Але молодь буйна,
Що вступила в життя,*
Котрій перша весна
Влила силу буття,
До борні, до реванжу збиралась.

Цей наказ до живих
З позагробу віків
Посклікав кошових,
І полки козаків
Зпоміж вірних хахлів-малоросів*

На всіх фронтах Москви
І в запіллях її
Повставали полки,
Що прaporи нові,
Синьожовті в гору підіймали.

Без наказів з гори
Всенародних вождів
Сkrізь гармати ревли
Й поневолених гнів
Ворогам межи очі плювали.

На посвяті й кістках
Молодих юнаків,
При зайлих сварках
Всепокірних батьків —
Україна нова повставала.

Київ ще раз ожив
І, як батько синів,
Він до себе просив
Від провінцій послів*
Обєднатись в Соборну Державу.

Нарід площі залив
І бічні вулиці
Дух Богдана ожив
У душі й на лиці
Навіть зрадників і ренегатів.

На Хрещатик* вільний
Верховець прилетів
І сигнал вістовий
Мов Архангел трубів
На чотири напрями простору.

“Дефіляда,* Позір!”
І полки сердюків,*
Як маршуючий бір*
Однорослих дубів,
На вогнистих конях герцювали,

Далі десять кольон
У верстових рядах
Чорноморців загон
Проскакав на верхах
Степових бігунів яблочистих.

Вслід за ним наступав
Чорношличників тяг,
А їзду замикав
Ручно вишигтий стяг
Тараса,* як вождя з позагробу.

За кіннотою вуж
Піхотинських частин
Простягнувся на вздовж
До Печерських святынь
І на сонці мінявся в кольорах.

Під удари маршів
Оживляючих банд*
Десять тисяч мужів
Як ритмічний таран*
Однозгідними кроками били.

Січовій стрільці
В мазепинських шапках
Й сіро-сині бойці,*
У незломних рядах
Відкривали останнім дорогу.

А за ними в сотнях
Позаду прапорів,
Як колосся в полях
Чорноморських ланів
Групувались сини України:

Гірняки зза Карпат,
Буковинець, гуцул,
Полтавець, подоляк,
Надкубанський пластун
У частинах своїх маршували.

По піхоті земля,
Затряслась, загула,
І як довга змія
На Хрещатик повзла
Артилерія різного роду.

Потім танки в щитах
Отяжілі повзли,
Мов ряди черепах,
Задихались, сопли,
Та пащеками кланцали з криці.

А над всіми разом,
Ескадрон літаків
Пролітав табуном
Вістунів-голубів
І як сніг деклярації сипав.

Військо стало в квадрат
На Софійський Майдан;
Враз, почувся набат*
І ущух гураган*
Наступила хвилина чекання.

З Святософійських брам
В супроводі послів
І владик, і киян
Під сурми вістунів
Уряд вільного краю виходив.

Військо взяло позір:
Тишина залягла.
І в надтхнений простір
Полетіли слова:
“Україна Соборною стала”.

9. ОСТАННЯ РУІНА УКРАЇНИ

Це видіння ясне,
Як веселка небес,
Як життя чарівне,
Як одно із чудес
Показалось і зникло раптово.

А на місце його,
Як примара-кошмар,
Розкривалось, росло
Кладовище-цвінтар:—
Розкривалась підбита Вкраїна.

По ровах, серед нив,
Без очей, без голов,
Труп валявся і гнив.
Недобитків колов,
Добивав кровожадний насильник.

В Соловецьких лісах,
У проваллях яскинь,
У підвалих-мурах
Ще недавних святынь
Купи нашої кости валялись.

Під водою морів
Цвінтирища дивні:
Мов полки упирів
Козаки неживі
Скаменіли в довічнім принятті.*

Їх червоний москвин
Безоружних зловив,
Без суда і провин
Камінюки вчепив
І живих поховав під водою.

І стоятимуть там
Безконечні віки,
Як учасники драм
Що їх большевики
Розіграли по всій Україні.

На цій варті важкій
Вони стали для нас,
Щоби змови нові
Сповістити на час
І держати народ в поготівлі...

У Щільорнах, Домблі,
І по тюрмах Польщі,
За дротом, в заперті
Як нікчемні хрущі
Непокірні падуть тисячами.

Від Кавказських хребтів
До Полісських болот
Мільйони хатів
І дворів, та слобод
Опустілі, як трупи валяться.

В них століття цілі,
Покоління родів
З праці рук і землі
Та цвітучих садів
Як в раю проживали щасливо.

Аж північний дикун
І його наймити,
Як бездушний Перун,*
Забажав досягти
Цілковитого знищення краю.

В добру землю орач
Зріле зерно поклав,
Та червоний палач*
Урожай зрабував
І насильно в Москву повивозив.

І в країні хлібів
Штучний голод повстав
Зголоднілий колів,
Опухав і конав —
У збіжарні Европи народ вимірав!

10. НАКАЗ ДУХА НАЦІЇ

День похмурий осліп,
Мряка-холод лягав,
І знесилений світ
Перед тьмою зникав:
Умірав, як голодні вмірали.

Та в опівнічний час
Коли півень співав —
Хтось землею потряс
Хтось в гробах застогнав, —
Хтось мерців безтурботних трівожив!

Як в породах жона
Земні недра гули: —
Розступалася мла,
Розкривались гроби: —
Оживали замучені душі...

З під Базару, з під Брод;
З Мармарошських Карпат,
З Хотина, Жовтих Вод,
Із неназваних хат,
З несходимих просторів Сибіру,

З Петербурських болот,
З над Кубанських долин
І Кавказських висот
Й Чорноморських глибин —
Душі страдні, як хмари злітались.*

Одні вилися з мук
Посаджені на паль,
Другі корчились в лук;
Що їм тіло на цаль
Поорали, і рани солили;

Інші збиті, як пні,
Без очей, яzikів
І сліпі, і німі,
Без ребер, без боків, —
Як руїна жахлива мовчали.

Посередині ж всіх,
Мов пекучий сарказм,*
Як докірливий сміх
З перекривлених спазм*
Всі повішені муки ковтали.

Перед їхнім лицем,
У червоній габі*
І з вогненим мечем
В трораменім гербі
Вічний Дух України явився.

Він, як ангел війни,
У лавровім вінці,
Де ще острі терни
На безстрашнім лиці
Каплі крові горячі точили,

Приступив й запитав:—
“Ти шукаєш ключа,
Чому світ не склепав
На орало меча,
А в борні неупинній воює?

Бо без смерти—життя,
Без трівоги—спокій,
Як затухле сміття
Обертаються в гній
У багнисько отруйно-закисле.

Всепремудрий Творець
Зел, Людей і тварин
Всім призначив кінець,
Аби свіжий почин
Вів життя в безконечність незнану.

За цю вічність святу,
За безмежність буття,
Раси йдуть в боротьбу,
Одиниці життя
Віддають за для нації свої.

Раса расу гнітить,
Чужу кров пролива,
Бо сама хоче жить,
Свої власні права
В боротьбі добуває кріавій.

Нарікання і плач,
Милосердя апіль,
Коли лютий палач
Тебе садить на кіл,
Є безцільним знаком слабосилля.

Це є вічний закон,
Що не терпить відмін,
Ні людських перепон...
Той панує над всім,
Хто діпяв панування в побіді!

Чи забув, як вовки
Безневинного пса...
А перій — будяки,
Мов незрима коса,
Постинали дорідну пшеницю?

Індіян пригадай,
Що ледачі були
Боронити свій край
І в резерви зайшли
Догибати в нужді й погорді.

На бритійців дивись
Що в хоробрих боях
Підносили у вись
По заморських краях
Прапори перемоги і волі.

В стародавних часах,
Коли цілий народ
У хоробрих рядах
Виступав у поход —
Україна безпечною була.

Мирний люд працював,
Край пишався в добрі,
І як сад процвітав
Та зростав накруги, —
Й Україна могутньою стала.

Ті славетні часи
Нам великих мужів
Й монументи краси,
А не рани ножів
І тортури палів залишили.

Коли ж нації дух
Оборони упав —
Вік взаємних рузрух
Й самоїства настав:—
Час ганьби і неволі розлився.

Святослава діла,
І Богданову міць
Бруховецьких* зола
І Тетерів* — пяниць
Розідала й їржою точила.

А ослаблених, лях
І москвин кочовий
Вас ловив по хатах,
Мов на бантах курей
Й на заріз, на розпяття виводив.

Видиш страдників тих
На колах і шнурках
Й тих безгласних-німих
Й тих в червоних пасках
Й мільйони опухлих, голодних?

Це є дань ворогам
Повсякчасних Тетер,
Що нашпітують вам
Не лишати сестер
Ні дружин, ні батьків для походу.

Їх страждання падуть
На сумління отих,
Що скавчать і ревуть,
Як побачать святих
За народ потерпівших геройв.

Через тупість, чи страх,
Або зраду гідку,
Що пророчать нам крах...
Що в юрбу боязку,
Що в отару народ обертають.

Не підносять, таять,
Що лиш жертвенний чин
Без змарнованих втрат
Коронує почин
І приносить свободу і право.

Всепокірні труси
Через гнилість душі
У критичні часи
Пропонують чужі
Шанувати закони ворожі.

Тим підкопують зрыв
І побідний розгон,
Котрий бив би, ломив
Той ворожий закон,
Як вода розпере загати.

З середини вертять
Мов підземні хроби,
Від коріння валять
Найсильніші дуби,
Підїдаючи корінь за корінем...

Як гриби по дощах
Вони скрізь поросли:
То в церковних плащах,
То як краю посли,
То як вчені Мене побивають.

Через темні діла
Цих ідейних пявок,
Нам грозила труна:
Самозгубних сварок
Дух здорової раси не зносить.

Коли ж Нації Дух
Захорілий лежав,
Лютий ворог, як мух
По одинці карав
Або масам Нарід нівечив.

Я тобі показав
Образ наших терпінь,
Аби ти передав
У роди поколінь
Осторогу, Науку, Пораду.

Йди над води Дніпра,
Аж по Тихий Дунай
І глаголом пера
Людські груди розкрай...
Пали серце і душі холодні.

Йди за води морів,
Куди лютий терор
Із батьківських дворів
Повигонив табор
Твоїх рідних братів з України.

Йди до армій чужих,
Де сотки тисячів,
Як весна молодих,
України синів
Носять зброю для ката смертельну!

Ти незрячим розкрай
Темні очі на світ,
А продажних забий,
Як огидливий плід
Співжиття з ворогами грішного.

Кинь вогнені кличі
Серед своїх братів,
Щоб точили мечі,
Щоб не тратили слів
На смішні і ганебні апелі.

Бо апелі тоді
Виглядають слушні,
Коли руки тверді,
Груди й плечі сталальні
Їх, як мур камінний підпирають!

Ти скажи, що потуг
Одиниць не досить,
Поки Нації Дух,
Мов зачаділій спить,
У серцях мільйонів байдужних.

Ти скажи, що той дух
Через зраду-сварки,
Як від тяжких недуг,
За останні віки
Розхорілій лежав малочинно.

Та, що біль моїх ран
В ті руїнні часи,
Як цілючий бальзам,
Як краплинни роси
Лиш страждання Героїв змивали.

Але нині я знов
Від недуги вільний
І готую позов
Справедливо-страшний
Всім насильникам моого Народу!

Я з вогненим мечем
В цей відродження час
І визвольним кличем:—
“Україна для нас!”
Революції Кадри Збіраю.

А в день судний підем,
Як Натури Закон,
І неволю зметем
Та довічний кордон
І Права самочинно здобудем!

Я відкрив тобі ґрунт
І незбиті шляхи
Як ішли і підуть
У прийдешні віки
Покоління слабих і відважних.

А тепер — сам рішай,
Як відважний єси,
Прийми меч, присягай
І до віку носи,
Яко Воїн Найвищої Правди!”

З невідомим чуттям
Нових сил і завдань —
Меч святий я прийняв...
Я віддав себе в дань...
Духом Нації я охрестився!

12-го червня, 1934 року.
Саскатун, Саск., Канада.

ПОЯСНЕННЯ ДЕЯКИХ СЛІВ ТЕКСТУ: “ДУХ НАЦІЇ”

Багряниця: спеціальний одяг імператорів ношений під час офіційних виступів.

Банда: військова оркестра. Зукраїнізоване англійське слово.

Базар, Броди, Мармарош, Хотин, Жовті Води, Сибір, Кубанщина, Чорне море — все це імена міст і місцевостей, де Москва або Польща устроювали визначніші погроми українцям або де Україна погромила їх.

Бір: первісний могутній ліс.

Бобр: річний звірок з дуже дорогоцінним футром.

Босфор: сильно укріплена протока з Середземного моря до Чорного моря.

Бояре: військові провідники і княжі дорадники в Старо-Київській добі.

Булава: знак гетьманської влади в Україні.

Буревій півночі: це руйнуючий вплив Москви, який став можливим по розшматовані Єдиної Української Держави Старої Доби на уділи.

Брюховецький: це є наказний гетьман, ставленник і прибічник Москви.

Вік Золотий: Новітні досліди в Злучених Державах показують, що колись існувала висока індіянська культура з добре розвиненою архітектурою, господарством і суспільним ладом.

Візантія або Бізантія: Старо-грецька імперія.

Габа: вільно спадаюча одіж з непорізаної широкої матерії.

Герб: спеціальний знак, яким себе означує кожна українська земля. Сонце є гербом Поділля.

Гетьманські Ради: Тут говориться про зрадників України з гетьманських родів, які пішли на службу займанців України.

Голод: Описується загальне знищення України Москвою та штучний голод ужитий Москвою в 1932-3 роках для знищення українського населення.

Грозив: Тут мається на увазі памятник Хмельницького

в Київі, який показує булавою на північ, немовби звертаючи увагу на конечність знищення Москви.

Гураган: страшна буря, неспокій.

Гус Ян: чеський чернець славнозвісний з його смілого виступу з прилюдним оскарженням римських пап за неморальність в середні віки. За це його живим спалено на кострі після присуду папського суду.

Дефіляда: парадний похід війська.

Життя: Мається на увазі молодь, що по раз перший виступила на поле народньо-політичної праці.

Індіяне: жовті люди, що володіли Північною Америкою перед приходом білих людей.

Каламар: посуда на атрамент.

Канчук: Плетений грубий батіг з вплетеним дротом загально вживаний поміщиками під Польщею і Московщиною для катування селян особливо за часів панщини.

Капут: смерть, знищення.

Кают: рід степового вовка.

Кістки: По підрахунках спеціялістів понад один мільйон українських вояків упали трупом, а ще більше були покалічені у великій війні з 1914-19 рр. воюючи за Москву й Австрію.

Кляча: заморена конячина.

Ключ журавлів: порядок, у якому звичайно журавлі відлітають на південь.

Костер: вогнище, племінна ватра.

Кочубей: Генеральний писар за часів Мазепи, який зрадив Україну в користь Москви.

Луна: відгук голосу в горах, лісі, між будинками ітд.

Лъокай: всепокірник, підлизник, раб, наймит.

Майдан: площа.

Месія посланець-визволитель.

Набат: умовний звук барабана або дзвонона на знак тривоги.

Натура: природа.

Недра землі: нутро землі, глибини землі.

Облогом: Тут говориться про несвідомість і байдужність українських мас під час революції 1917 р.

Одр: постеля, смертне ложе.

Олегова брама: Історичні золоті ворота в Київі.

Палач: кат.

Перун: Бог громів. Найголовніший бог українців за поганської доби.

Петербургська грязь: Місто Петербург або Ленінград було побудоване на болотах руками українських козаків, яких цар Петро туди заслав на каторжні роботи за спротив Москві. Вони там здебільшого і погинули від тяжкої праці і мук.

Площа Софії: велика площа в Київі перед собором св. Софії.

Поляне: українське племя, що перше заснувало українську державу.

Посли: Говориться про зїзд делегатів від різних земель України в 1919 році в цілі проголошення акту Соборності України.

Правда: Перший писаний закон України під назвою “Руська (Українська) Правда” був виданий князем Ярославом Мудрим.

Пророк: Тарас Шевченко боявся, що нагода для визволення України може наступити в час, коли народ не буде приготований її використати через несвідомість.

Припяття: Останніми часами московсько-большевицькі водолази знайшли на дні Чорного моря тисячі трупів українських вояків, яких чекісти живими покидали в море, попривязувавши тяжке каміння до ніг. Вони під водою не зогнили, але наче живі стоять мов би на варті тієї справи, за яку згинули. Кілька водолазів, побачивши це цвинтаріще, збожеволіли.

Раса: Порода або окрема відміна ростин, звірят або людей.

Резерви для індіян: Точно означені округи землі, де індіяне мають право стало жити.

Сарказм: ідка насмішка.

Сердюки: Українські гвардійці.

Сірі й сині дивізії українських вояків сформовані з німецьких і австрійських полонених московської армії.

Скоропадських сини: Зрадники України подібні до Скоропадського, який зрадив Мазепу. Наслідники Скоропадського звичайно були вірними Москві.

Соловецькі острови до приходу большевиків до влади ставились численними монастирями. Большевики ці святині повернули в каторжні тюрми для політичних вязнів головно з України. В їх підвалях мучено її розстрілювано тисячі людей.

Флазми: скорчення мязів.

Стяг: прапор.

Сурмач: вістун.

Таран: тяжка окована довбня для розбиття брамів кріпостей у старі часи.

Тарас: В часі останньої визвольної боротьби України один із перших полків носив назву Тараса Шевченка.

Тетеря: наказний гетьман, прибічник Польщі.

Уділи: окремі волості, на які Князь Ярослав поділив Україну. Цей поділ пізніше показався катастрофально шкідливим для держави й вона, ослаблена вкінці впала.

Хахлами-малоросами москалі згірдливо називали всіх, а особливо малосвідомих українців.

Хозарі: азійські степовики, які часто нападали на старо-кіївську Україну.

Хоругва: означення для церковних прапорів.

Хрестатик: то є головна вулиця в Київі.

Хрунъ: згірдливе означення національних зрадників, які співпрацюють з ворогами на шкоду власного народу.

Царгород: Константинопіль.

Цар упав: Натяк на революцію в Московщині, якою повалено царя Миколу II в 1917 р.

Ярмо: Говориться про неволю України.

